

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشکده‌ی دندانپزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجه‌ی دکترای حرفه‌ای جراحی دندانپزشکی

عنوان:

شناسایی روش‌های درمان ضایعه‌ی

BRONJ (Bisphosphonate-Related Osteonecrosis of the Jaw) در بزرگسالان:

مطالعه‌ی مروری نظام‌مند

اساتید راهنما:

دکتر عمران حاج محمدی

دکتر مهدی رهبر

اساتید مشاور:

دکتر حامد زندیان

دکتر فائزه معینی

نگارش:

میلاذ مصطفایی آگاه

تعهد اصالت پایان نامه

بسمه تعالی

اینجانب میلاد مصطفایی آگاه دانش‌آموخته‌ی رشته‌ی دندانپزشکی مقطع دکتری حرفه‌ای به شماره‌ی دانشجویی ۹۲۱۸۱۶۰۲۹ گواهی می‌نمایم این پایان‌نامه تحت عنوان "شناسایی روش‌های درمان ضایعه‌ی BRONJ (Bisphosphonate-Related Osteonecrosis of the Jaw) در بزرگسالان: مطالعه‌ی مرور نظام‌مند" به راهنمایی استاد محترم دکتر عمران حاج‌محمدی به‌طور کامل اصل و بدون هرگونه سرقت علمی/ ادبی بر اساس تعریف Plagiarism^۱ نگارش شده است و تمام یا قسمتی از آن توسط فرد دیگری در پایان‌نامه یا مراکز علمی دیگر ارائه نشده است. در ضمن اینجانب از مقررات مربوط به عدم رعایت صداقت در ارائه‌ی پایان‌نامه که منجر به مردود شدن و ارجاع به شورای پژوهشی دانشکده می‌شود، اطلاع کافی دارم.

تاریخ و امضاء دانشجو

بدین وسیله اصالت (Originality) و صحت نتایج این پایان‌نامه مورد تأیید اینجانب دکتر عمران حاج محمدی استاد راهنما می‌باشد.

تاریخ و امضاء استاد راهنما

^۱Plagiarism یا سرقت علمی/ ادبی عبارت است از استفاده از تمامی یا قسمتی از مطالب یا ایده‌های منتشر شده یا منتشر نشده فرد یا افراد دیگر بدون ذکر منبع به‌طور مناسب یا کسب اجازه در موارد ضروری.

سوگندنامه

بسم الله الرحمن الرحيم

اکنون که با عنایات و الطاف بیکران الهی دوره ی دکتری دندانپزشکی را با موفقیت به پایان رسانده ام و مسئولیت خدمت به خلق را بر عهده گرفته ام در پیشگاه قرآن کریم به خداوند قادر متعال که دانای آشکار و نهان است، و نامش آرامش دل‌های خردمندان و یادش شفای آلام دردمندان، سوگند یاد می‌کنم که همواره حدود الهی و احکام مقدس دینی را محترم شمارم. از تضییع حقوق بیماران بپرهیزم و سلامت و بهبود آنان را بر منافع مادی و امیال نفسانی خود مقدم دارم، در معاینه و معالجه، حریم عفاف را رعایت کنم و اسرار بیماران خود جز به ضرورت شرعی و قانونی فاش نسازم. خود را نسبت به حفظ قداست حرفه ی پزشکی و حرمت همکاران متعهد بدانم و از آلودگی به اموری که با پرهیزکاری و شرافت و اخلاق پزشکی منافات دارد اجتناب ورزم، همواره برای ارتقاء دانش پزشکی خویش تلاش کنم و از دخالت دراموری که آگاهی و مهارت لازم را در آن ندارم خودداری نمایم. در امر بهداشت، اعتلا فرهنگ و آگاهی‌های عمومی تلاش نمایم و تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت جامعه را مسئولیت اساسی خویش بدانم.

تقدیم

این پایان‌نامه را ضمن تشکر و
سپاس بیکران و در کمال افتخار و
امتنان تقدیم می‌نمایم به:

محضر ارزشمند پدر و مادر عزیزم به
خاطر همه‌ی تلاش‌های محبت‌آمیزی
که در دوران مختلف زندگی‌ام انجام

داده‌اند و با مهربانی چگونه زیستن را
به من آموخته‌اند.

تقدیر و سپاسگزاری

از استادان گرامیم دکتر عمران حاجی
محمدی و دکتر مهدی رهبر بسیار
سپاسگزارم چراکه بدون راهنمایی‌های
ایشان انجام این پایان‌نامه بسیار مشکل
می‌نمود.

از دکتر حامد زندیان و دکتر فائزه معینی
به دلیل یاری‌ها و راهنمایی‌های بی
چشمداشت ایشان که بسیاری از
سختی‌ها را برایم آسان‌تر نمودند، تقدیر
و تشکر می‌نمایم.

چکیده

شناسایی روش‌های درمان ضایعه‌ی (BRONJ (Bisphosphonate-Related Osteonecrosis of the Jaw) در بزرگسالان: مطالعه‌ی مروری نظام‌مند

مقدمه: بیس‌فسفونات‌ها جزو آن دسته از گروه‌های دارویی هستند که در کنترل تومورهای متاستاتیک استخوان و درمان استئوپروز استفاده می‌شوند. در سال‌های اخیر با افزایش گزارش موارد وقوع استئونکروز مرتبط با بیس‌فسفونات روبه‌رو بوده‌ایم چرا که بیماری‌هایی که تحت درمان با بیس‌فسفونات‌ها قرار دارند، در حال افزایش بوده و در موارد زیادی مدت درمان طولانی شده و با افزایش زمان مصرف، ممکن است خطر ایجاد اثرات مضر این داروها افزایش یابد. هدف از نگارش پژوهش حاضر بررسی مقالات منتشر شده در زمینه‌ی شناسایی روش‌های درمان ضایعه‌ی BRONJ در بزرگسالان می‌باشد.

مواد و روش‌ها: انجام این مطالعه شامل، چهار مرحله‌ی استراتژی جستجو، انتخاب مطالعات و بررسی سیستماتیک آن‌ها، بررسی معیار ورود و خروج و در نهایت آنالیز آماری داده‌ها بود. جستجو با استفاده از کلید واژه‌های بیس‌فسفونات، استئونکروز، استئورادیونکروز و فک در SID، Scopus، Web of Science، PubMed، MEDLINE/ ProQuest، Magiran و بین سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۲۲ صورت گرفت.

یافته‌ها: تعداد ۵۸۳ مطالعه در مورد ضایعه‌ی BRONJ استخراج و بعد از شناسایی، غربالگری و گزینش در نهایت ۵۵ مطالعه بر اساس اهداف پژوهش و معیار پریزما، مورد بررسی قرار گرفت. کیفیت انتشارات خوب، متوسط و ضعیف بود. در مطالعات منتخب نهایی روش‌های درمان ضایعه‌ی BRONJ در بزرگسالان شامل، درمان دارویی همراه با جراحی کم‌تهاجمی، جراحی کم‌تهاجمی و بزرگ، مداخله صرفاً دارویی، درمان با لیزر، تجویز فاکتور رشد، ازون درمانی، قطع روند بیس‌فسفونات علاوه بر سایر روش‌های درمانی، هایپرباریک اکسیژن، تری پارتید و درمان جراحی عمده بود.

نتیجه‌گیری: نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد که بیشترین میزان بهبودی کامل مربوط به روش درمان جراحی عمده و کمترین میزان متعلق به هایپرباریک اکسیژن بوده و بیشترین میزان بهبودی نسبی، مربوط به روش جراحی کم‌تهاجمی و بزرگ و کمترین متعلق به تجویز فاکتور رشد (PRP یا BMP2) بود.

کلمات کلیدی: ضایعه‌ی BRONJ، استیج ضایعه‌ی BRONJ، بیس‌فسفونات، مرور نظام‌مند

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: معرفی پژوهش

۲	۱-۱. مقدمه و بیان مسأله:
۵	۲-۱. اهداف پژوهش
۵	۳-۱. هدف کلی
۵	۴-۱. اهداف اختصاصی
۵	۵-۱. اهداف کاربردی
۵	۶-۱. فرضیه‌های پژوهش

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه‌ی پژوهش

۸	۱-۲. مقدمه
۸	۲-۲. مبانی نظری پژوهش
۸	۱-۲-۲. بیس فسفونات (Bisphosphonates) و عملکرد آن
۱۰	۲-۲-۲. استئونکروز و علل آن
۱۴	۳-۲-۲. استخوان فک بالا
۱۴	۴-۲-۲. استخوان فک پایین
۱۸	۵-۲-۲. استئونکروز استخوان فک
۲۳	۳-۲. مروری بر پیشینه‌ی پژوهش
۲۳	۱-۳-۲. مروری بر پیشینه‌ی پژوهش در ایران
۲۴	۲-۳-۲. مروری بر پیشینه‌ی پژوهش در خارج
۲۷	۳-۳-۲. جمع‌بندی پیشینه‌های پژوهش

فصل سوم: مواد و روش‌ها

۲۹	۱-۳. نوع مطالعه و روش پژوهش
۲۹	۲-۳. جامعه‌ی آماری پژوهش
۲۹	۳-۳. معیار ورود و خروج مطالعه
۲۹	۴-۳. حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

۳۰	۵-۳. ابزار و روش گردآوری داده‌ها
۳۲	۶-۳. تجزیه و تحلیل آماری
۳۲	۷-۳. متغیرهای پژوهش
۳۲	۸-۳. جدول متغیرها
۳۳	۹-۳. ملاحظات اخلاقی

فصل چهارم: یافته‌های پژوهش

۳۵	۱-۴. مقدمه
۳۵	۲-۴. نتایج حاصل از راهبردهای جستجو
۳۶	۴-۲-۱. فرایند انتخاب مقالات بر اساس معیار پریزما
۳۹	۴-۲-۲. مشخصات مقالات وارد شده به مطالعه
۵۶	۴-۲-۳. جمع بندی اثربخشی (بهبودی کامل و نسبی) روش‌های درمان BRONJ

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

۴۸	۱-۵. بحث
۶۷	۲-۵. نتیجه‌گیری
۶۷	۳-۵. محدودیت
۶۷	۴-۵. پیشنهادات
۵۸	منابع

فهرست جداول

- جدول متغیرها ۲۴
- جدول ۴-۱: راهبرد جستجوی منابع به منظور روش‌های درمان ضایعه‌ی BRONJ در بزرگسالان ۳۷
- جدول ۴-۲: خلاصه مطالعات منتخب نهایی روش‌های درمان ضایعه‌ی BRONJ در بزرگسالان ۳۹

فهرست نمودار و شکل‌ها

شکل ۴-۱: فرایند انتخاب مقالات بر اساس معیار پریزما..... ۳۶

شکل ۴-۲: میزان اثربخشی هر روش درمان BRONJ در ایجاد بهبودی کامل و نسبی..... ۵۶